

Lucian TEODOSIU

MÎNA CARE SCRIE...

...aceste rînduri începe să tremure într-o mișcare haotică, aproape sesizabilă, pentru că încearcă să urmeze dicteul frazei cerebrale, automatismul care ne însoțește din clasa I primară, când învățăm alfabetul, și pînă astăzi; și nu se poate stăpîni. Mîna care scrie încearcă să-l... descrie pe Magistrul nostru Alexandru Husar, statuia lui vie, caldă, carismatică. Era un om bun, iradiind bunătatea, tot așa cum vatra focului continuă să iradieze căldura, deși flăcările s-au stins demult. Avea, în același timp, știința rară a transiterii cunoștințelor într-un mod firesc, asemenea naturii care este frumoasă și copleșitoare, fără să știm de ce. Nici nu ne dădeam seama, ca studenți, cum de ajungeam să reținem, să știm pagini după pagini, un volum enorm al

unui curs universitar, spumegînd de frumuseți, cum este *Estetica*; adică, tocmai acea știință care studiază și încearcă să deslușească legile și categoriile artei, să-și apropie genurile artei, metodele creației artistice, raporturile artei cu realitatea, metodele studierii metaforei – figura de stil cea mai de seamă pe care o încorporează orice artă; arta – acest miracol ce ține de magia eterică a ființei umane, în fapt, a creatorului de artă, magician al acestei planete. Acesta era Husar! Cînd începea să vorbească, uitai de timp; la sfîrșit, auzai clopoțelul pe holurile Universității și înțelegeai, cu regret, că cele două ore ale cursului se sfîrșiseră. „Cînd suna, știam că Ramses trebuia să fi murit”, spunea Eminescu. Acest miracol, acest curs magic a durat patru semestre, adică doi ani. Atunci l-am cunoscut pe domnul profesor Alexandru Husar, odată cu toți cei din generația mea, prin 1963-64, și, deodată, ne-am dat seama că eram mai înalți și mai buni, mai pu-ternici și mai puri... Da, mai puri, într-o epocă atît de impură, de represivă pentru spiritul uman; doar arta are asemenea capacitate.

După întîlnirea cu Magistrul – atunci, în studenție – și mai apoi, la mine acasă, împreună și cu delicatul poet și

reputabilul prozodist Adrian Voica – în sufletele noastre se petrecea fenomenul acela extrem de ciudat pe care vechii greci îl numeau *katharsis*, adică – purificare; adică, înălțarea prin foc și purificarea prin flacăra artei, credeau vechii elini, în urma întîlnirii cu capodopera; ceea ce, pe cale de consecință, conduce la ideea că Alexandru Husar – *in sine* – ar zice Noica – era o capodoperă umană. Și atunci, cum să nu-ți simți sufletul purificat și înălțat pînă în Olimp?

De aceea, nutresc un fel de teamă, pe care n-o pot ascunde, cînd scriu despre toate acestea: dacă, peste umăr, mă privește Profesorul nostru Alexandru Husar, cînd *îndrăznesc* să scriu despre el?! [...]

Așadar, din acest *puzzle* uriaș, desfășurat pe o întindere de mai

mult de 40 de ani, ce figuri și simboluri semnificative aș putea decupa pentru a reconfigura măcar fragmente din viața acestui strălucit Profesor de Estetică? Un prim stop-cadru ar fi pe o fotografie a Magistrului între noi, filologii din Iași, chiar în noaptea de 1 ianuarie 1963, cînd Profesorul nostru venise să petreacă acel Revelion cu studenții săi. Magistrul avea pe atunci părul negru și vîrsta de 43 de ani, iar noi, abia ieșiți din adolescență – nici 20!

Și Profesorul s-a simțit foarte bine între noi. Fetele noastre de la Litere erau foarte frumoase și deștepte și au reușit să-l antreneze pe Profesor, între ele aflîndu-se și Margo, colega noastră, doamna profesor Margareta Husar, de mai tîrziu. [...]

George Călinescu spunea că „Nu poți fi filosof, dacă n-ai auzit un filosof gîndind cu voce tare. Cu alte cuvinte, nu poți să fii cineva, decît numai dacă ai fost elevul cuiva”.

Noi, cei care am fost ucenicii acestui mare Profesor, am avut șansa deplină de a auzi „un filosof gîndind cu voce tare” (fiindcă Al. Husar avea și formație de filosof), de a fi elevii acestui strălucit dascăl care stăpînea cu grație arta pedagogiei, fiind și un orator desăvîrșit.

Gîndirea lui luneca pe lungi perioade, impecabile, savante, dense în informații culturale. Fără nici o îndoială, era un aristocrat al culturii naționale. Iar aristocrații cei adevărați – *de acest tip!* – au și o conduită socială aristocratică. Eu nu l-am văzut niciodată nervos pe acest om, nu l-am auzit niciodată înjurînd sau bîrfînd, or, în mediile scriitoricești pe care le frecventam existau cu prisosință asemenea manifestări. Nu l-am auzit spunînd măcar *o singură dată o singură vorbă rea* despre un semen.

Dar, l-am auzit „gîndind cu voce tare” despre luminile scriitorilor, despre amplitudinea unor curente și școli literare, cum, bunăoară a fost „Școala Ardeleană”, l-am auzit invitîndu-ne cu un cald zîmbet la... examene. Unde credeți? În Copou! În Parcul Copou, lîngă Teiul cel Sfînt, lîngă Teiul lui Eminescu! Am susținut acolo, în acel perimetru sacru al culturii române, trei-patru examene. Și asta, trebuie să fi părut uluitor în epocă. Și asta, în anii aceia grei, ca de plumb, ca o placă de plumb așezată peste destinele și viețile noastre de oameni tineri. [...]

Fără îndoială, ce scriam despre acea atmosferă din anii tineri se potrivește și aici. Dar, prin asemenea gesturi extrem de simple, dar atît de complexe în esența lor, Profesorul transmitea un mesaj, de parcă ne-ar fi spus: Ei, și ce dacă sunt greutăți în viață, ce dacă ne izbim de zidurile dogmei, misiunea noastră este să învățăm, să știm carte, să înțelegem estetica artei, să ne desăvîrșim ca oameni. Asta cred că dorea să transmită el, un mesaj incredibil pentru acele timpuri. Așadar, băieții din grupa noastră de studii adunau de pe aleile parcului cinci-șase bănci lungi, pe care le așezau într-un fel de careu, în jurul Teiului lui Eminescu, în vreme ce fetele noastre frumoase și deștepte îi aduceau flori acestui unic Profesor, cu siguranță – cel mai iubit Profesor pe care l-a avut Universitatea din Iași. Și țin minte, fetele noastre puneau florile în apă, în niște căni de ceai metalice mari, smălțuite, pe care le luau de la cantină, le așezau în fața iubitului nostru Dascăl și examenul putea să înceapă. Și începea! Profesorul parcă oficia într-o catedrală. De fapt, am aflat mult mai tîrziu, că Alexandru Husar era o ființă profund religioasă, de aceea ne și apărea pe atunci, în acei ani, ca un preot ori ca un fel de profet al neamului. Oamenii din cartier sau ieșenii care veneau să se plimbe cu copiii la acea oră, prin Parcul Copou, ezitau la început, dar cînd își dădeau seama despre ce e vorba, se apropiau, se adunau cîte 30-40 într-o tăcere deplină, în spatele băncilor pe care stăteam noi, studenții, cu dragul nostru

Profesor în mijloc, și ascultau vrăjiți, ca într-o Catedrală, oficierea unui examen atît de neobișnuit al învățăceilor de la Litere.

Pe rînd, vorbea toată lumea; ne ridicam în picioare și vorbeam fără acele nelipsite bilete de examene, pentru că Profesorul stăpînea arta aceea atît de rară de a te plimba, fără să-ți dai seama, prin toată materia anului universitar. Și toată lumea știa carte! Toată lumea vorbea, stăpînînd domeniul acela, totuși, arid de multe ori, al Esteticii. [...]

Vorbesc mereu cu un anume palpit al sufletului de Profesor, pentru că asta a fost și pentru mine, alături de lungul șir al generațiilor de filologi ieșeni; iar eu, într-un anume sens, m-am considerat ucenicul său; cam toată viața, el a fost Magistrul meu în ale literaturii. Cred că am aproape toate cărțile lui cu autograf, pentru că ne-am tot întîlnit, timp de vreo trei decenii la mine acasă, împreună cu alți prieteni care-mi păseau pragul casei. O parte dintre aceștia au trecut la cele veșnice, în lumea umbrelor veșnice, pentru noi, cel puțin, precum poetul Ioanid Romanescu, profesorul de limba și literatura română Gheorghe Puiu, pictorul Mircea Ispir, ori profesorul genetician Nicolae Cerchez. Cu toții l-au apreciat pe Alexandru Husar, cu cele mai calde, mai rare și mai frumoase cuvinte din limba română. Profesorul Husar vorbea cu o bună cuviință de cărturar ardelean, cu o vorbire domoală, cu o voce gravă, baritonă: avea o rar întîlnită știință a frazării unei idei. [...]

Și tot Profesorul Husar ne aduna, pe mine și pe poetul Adrian Voica, în cele mai neobișnuite situații. Ziua și ora le fixa domnul Alexandru Husar. Țin minte că o întîlnire a noastră în trei, din urmă cu șapte-opt ani, a avut loc în după-amiaza zilei de 31 decembrie, și nu e nimic anecdotic în asta! Ne-am întîlnit, ca de obicei, la ora 17,00, și întîlnirea noastră a durat mai mult, pînă spre ora 22,00. În casa noastră mirosea a bunătați alese, soția mea este o bucovineancă aprigă și tenace, o gospodină pe măsură, și gătise de toate, nu ne lipsea nimic; ne-a pus toate bunătațile pe masă și s-a retras, cu discreție, pentru că doamnele Husar și Voica n-au putut să vină, ori s-au jenat să vină în seara acelei zile. Veneau, în schimb, copiii din cartier să ne colinde, la fel ca și bunii noștri vecini, ori rudele mai apropiate, iar noi trei discutam despre literatură, bineînțeles.

(Fragmente de evocare din volumul *Alexandru Husar în amintirile contemporanilor*, Editura Princeps Edit, Iași, 2010)

Conducerea Despărțămîntului Astra „Mihail Kogălniceanu” își exprimă regretele față de trecerea la Domnul a celui care a fost **Baruțu T. ARGHEZI (1925-2010)**.
Baruțu Arghezi a fost un colaborator îndrăgit al activităților Astei ieșene și al „Revistei române”.
Dumnezeu să-l odihnească!